

O PAGINĂ DIN ISTORIA BURGHEZIEI BUCUREȘTENE (1807-1812)

Oliver Velescu

În 17 noiembrie 1806 Turcia, sfătuită de Napoleon declară război Rusiei. Conflictul odată început, pentru români și mai ales pentru bucureșteni încep zile grele. După ce domnul Țării Românești, Constantin Ipsilanti fugise în Rusia, Bucureștiul este ocupat la 30 noiembrie 1806 de o armată turcească. Pentru a cunoaște cele întâmplate în luna decembrie 1806 trimitem la cronica dascălului Ion Dobrescu de la biserica Batiste ¹, la documentele folosite de V. A. Urechia în a sa *Istorie a românilor* ² și la paginile scrise de A. D. Xenopol ³. La 25 decembrie Bucureștiul este ocupat de armata rusească care va rămâne în oraș până în anul 1812. Prin stăpânirea militară instaurată se urmărește de către ocupanți și subjugarea economică, de unde nevoia întocmirii unor conșcripții cu evident scop fiscal și impunerea unei reorientări a comerțului, desigur spre răsărit.

Cauzele „zătâcnirii“ comerțului, sintetizate de V. A. Urechia, au fost următoarele: interzicerea a orice fel de relații, inclusiv comerciale, cu malul drept al Dunării și expulzarea negustorilor turci; închiderea graniței cu Austria păstrându-se deschis un singur punct de frontieră la Câmpina. Nimeni nu putea ieși din București fără bilet de la autoritățile rusești. Aceste măsuri și cele care au urmat, au creat în București o stare de nesiguranță personală, cu precădere în pătura mijlocie a populației, fapt oglindit nu numai în manifestările publice cum au fost grevele negustorilor, despre care ne vom ocupa mai jos, dar și într-o încetinire a mișcării comerciale. Sunt sugestive pentru starea de spirit care domnea în București cifrele privitoare la tranzacțiile imobiliare din acești ani. Pentru exemplificare au fost alese numai cele înregistrate în condica Mănăstirii Radu Vodă ⁴ între anii 1800-1814.

Tranzacții imobiliare în București între anii 1800-1814

(înregistrate în condica Mănăstirii Radu Vodă)

Anul	Număru; de vânzări/cumpărări Case, ateliere, terenuri, livezi	Anul	Număru; de vânzări/cumpărări Case, ateliere, terenuri, livezi
1800	14	1808	26
1801	19	1809	29
1802	16	1810	29
1803	76	1811	53
1804	31	1812	53
1805	27	1813	63
1806	22	1814	200
1807	3		

¹ Ilie Corfus, *Cronica meșteșugarului Ion Dobrescu (1802-1830)*, București, 1966 (extras). Pe viitor se citează: Ion Dobrescu.

² V. A. Urechia, *Istoria românilor*, București, 1896, t. IX, p. 97.

³ A. D. Xenopol, *Istoria românilor din Dacia Traiana*, București, 1929, ed. III-a, vol. IX, p.

⁴ Statistica întocmită după regestele documentelor privitoare la București cuprinse în catalogul: Ileana Leonte, *Actele secțiunii Bunuri publice - București, mănăstirea Radu Vodă*, București, 1948 (Direcțiunea Generală a Arhivelor Statului).

Cumulate pe primele două decade ale secolului al XIX-lea, situația aceluiași tranzacții imobiliare se prezintă astfel:

DECADA	Număr vânzări/cumpărări
1800–1810	329
1811–1820	1234

Se constată din această statistică o scădere a vânzărilor de la 31 în anul 1804 la 3 în anul 1807, urmând apoi o ușoară creștere. De reținut că îndată după încetarea ocupației rusești cifrele cresc spectaculos ajungându-se la 200 de vânzări în anul 1814. Reamintim că a fost consultată numai condica Mănăstirii Radu Vodă.

Anul 1807 debutează chiar din iarnă cu baluri și petreceri organizate de generalii Michelson și Miloradovici la care participau „cu mare plăcere” – scrie A. D. Xenopol – boierimea română. Dincolo de aspectul modern, aceste reuniuni au un impact asupra moravurilor bucureștene supuse astfel schimbărilor. Trebuie subliniat că în corpur ofițeresc rus erau foarte mulți nobili de origine europeană, adevărate „modele” pentru „răsăriteni” și ruși și români. Prezența a foarte multor străini în oraș, unii cu treburi oficiale alții „observatori” a ceea ce se întâmplă, înseamnă și o circulație a ideilor cu rezultate dintre cele mai benefice pentru formarea unei noi intelectualități românești.

Dar dincolo de baluri și serate ale căror scopuri politice de captarea protipendadei românești este evidentă, principalul scop al rușilor era de a găsi noi surse pentru susținerea războiului. Pentru aceasta se organizează instituții paralele cu cele ale autorităților existente. Astfel „Comitetul Poliției” înființat în anul 1807 și care dubla activitatea Agiei face o nouă organizare administrativă a orașului. Măsurile luate aveau în vedere organizarea unui recensământ al tuturor caselor din București pentru a se cunoaște posibilitățile de încântuire a soldaților ruși.

În fruntea celor cinci plăși ale orașului este numit câte un boier care urma să supravegheze lucrările recensământului (2 noiembrie 1807) iar alături de vechile nume tradiționale plășile sunt „boite”, adică primeșc și numele unei culori după cum urmează:

- Plasa Târgului – boiaua Roșie
- Plasa Gorganului – boiaua Verde
- Plasa Broștenilor – boiaua Negru
- Plasa Târgul de afară – boiaua Galbenă
- Plasa Podul Mogoșoaiei – boiaua Albastră⁵

Instituția „Comitetul poliției” nu este binevăzută de autoritățile românești, ele refuzând să o sprijine sub pretextul că „vistieria nu are bani”. În aceste condiții, pentru procurarea fondurilor ocupației hotăresc efectuarea unui *recensământ al cârciumilor*, urmând că din sumele încasate de la negustori să se asigure un venit de 2.500 taleri lunari. Recensământul sa efectuat în 16 decembrie 1807, iar rezultatele sale, dincolo de scopul imediat, sunt un prețios izvor pentru cunoașterea păturii de mijloc, trăitoare în Bucureștii vremii. Au fost înregistrate 3.525 de cârciumi și prăvălii,

⁵ V. A. Urechia, op. cit., p. 252; vezi și la Florian Georgescu, *Aspecte privind împărțirea administrativă și evoluția demografică din Bucureștii anilor 1831–1848 în București, Materiale de istorie și muzeografie*, vol. III, p. 53-54. Pe viitor se va cita: *Bucureștii*. În anul 1831 s-a procedat la redistribuirea teritorială a „vopselelor”. Astfel, plasa Broșteni, devine din „negru” „albastru”. Plasa Târgul de Afară, în loc de „galben” se va numi „negru”. Iar, Podul Mogoșoaiei primește numele de „galben” în loc de „albastru”.

din care 2.500 erau situate în plasa Târgului, iar 1.025 erau răspândite în celelalte patru plase ale orașului. Importantă este și analiza făcută de recenzenți: din cele 3.525 de unități „rămân bune 2.196 – adică puteau fi supuse la dări – celelalte se scad, unele fiind pustii, altele locuite de sudiiți”.⁶ Rezultă din aceste date că 37% din localurile de comerț ale Bucureștilor erau închise sau deținute de străini (sudiți) neimpozabili. Nu cunoaștem cifra străinilor locuitori ai orașului la data recensământului, dintre care probabil cei mai mulți erau negustori, dar se poate aprecia că numărul lor era sensibil mai mic decât al localnicilor. Faptul că 1.329 prăvălii (37%) sunt declarate „pustii” poate fi pus în legătură și explicat cu constatarea mai sus menționată a numărului extrem de redus al tranzacțiilor imobiliare din același an. Se confirmă astfel și aprecierea făcută de Nicolae Iorga că: „războiul acesta fu cel mai dezastruos pentru comerț decât ori care altul. Rușii fură de o necruțare fără de exemplu”.⁷

Punerea în relație a rezultatelor acestui recensământ cu cele ale Catagrafiei din anul 1810 și cu cele ale numărătoarei făcută de autoritățile de ocupație în anul 1811, oferă informații interesante privitoare la structura păturii mijlocii a populației bucureștene.

3.525 de prăvălii – în care se vindeau și băuturi alcoolice, – între care desigur vinurile din podgoria de pe „Dealul Bucureștilor” și rachiuri fabricate în povernile orașului – înseamnă că cifra de mai sus corespunde și cu numărul micilor comercianți din oraș (o prăvălie – un proprietar). Corelarea cifrei de mai sus cu numărul locuitorilor (sau cel puțin a o parte din ei) și al caselor, duce la următoarele rezultate:

Astfel cele 3.525 „cârciumi” raportate la 32.185 locuitori adulți⁸ conduce la concluzia că 11% din populația orașului erau cârciumari. După cum 3.525 „cârciumi” raportate la 7.503 case⁹ duce la concluzia că în 47% din casele Bucureștiului se practica negotul mărunț. Dacă la cele 3.525 de cârciumi se adaugă cele 2.981 „prăvălii industriale”¹⁰ puse în evidența în anul 1811 și la care se adaugă și cele 64 de ateliere de tabăcărie din plasa Broșteni, înseamnă că în București erau 6.570 liberi întreprinzători adică 20,41% din populația orașului. Dintre aceștia 9,46% adică 3.045 bucureșteni erau „fabricanți”.

Desigur, între acești locuitori – cei 20,41% din bucureșteni – exista o stratificare socială după avere și meseriile practicate. Existau ocupații mai bănoase, în frunte fiind negustorii care vindeau cu „toptanul”, după cum erau meseriași ale căror produse erau mai puțin căutate. Un document din 18 aprilie 1812 întocmit tot cu intenții spoliere a acestei importante categorii de orașeni și care, prin activitatea lor susțineau economia urbei, este edificator prin clasificarea făcută după puterea lor financiară. După sumele impuse a se plăti prin corporațiile lor profesionale s-au înregistrat atunci în București 60 de categorii de „neguțători”. În tabelul ce urmează

⁶ V. A. Urechia, *op. cit.*, p. 257. Între „sudiți” trebuie incluși „negustorii de mode, croitoresele și croitorii străini” care găsiseră un bogat debeșu ca urmare a faptului că „toate doamnele moldovene și muntele au adoptat costumul european”.

⁷ N. Iorga, *Istoria comerțului românesc*, București, 1925, vol. II, p. 120.

⁸ Se pare că această cifră rezultată din catagrafia din 1810 este mai aproape de adevăr decât alte estimări făcute de diverși călători, mai ales dacă este pusă în relație cu creșterile demografice din deceniile următoare ale secolului al XIX-lea.

⁹ Recensământul paralel din 1810 întocmit de autoritățile de ocupație consemnează 10.103 case. În cazul acesta doar în 30% din casele Bucureștilor se practică comerț.

¹⁰ Cf. Documentul „Statistica prăvăliilor și atelierelor meșteșugărești din București, întocmita pe baza tabelor alcătuite de slujbașii orândușii de marele aga”. La Ion Ionașcu, *Date statistice ...*, în *Revista Arhivelor*, 2/1959, nr. 1, p. 186.

s-au grupat numai acei care plăteau până la 1.000 de taleri – am spune, cei bogați - știut fiind că cea mai mică sumă datorată era de 100 de taleri.

Așadar, după documentul din 18 iulie 1812 intitulat „*Banii ce s-au orânduit a să împlini de la isnafurile neguțătorilor din bucurești, spre plata datoriiilor țării*”,¹¹ situația principalilor „întreprinzători” din București se prezintă astfel:

1	Lipsanii cu cazacii	44.000 taleri	14	Cavafii	1.500 taleri
2	Circiumari și rachieri	37.000 taleri	15	Lumânărarii	1.500 taleri
3	Băcanii	15.000 taleri	16	Postăvarii	1.500 taleri
4	Cojocarii subțiri	8.300 taleri	17	Zidarii	1.500 taleri
5	Bogăsierii	5.300 taleri	18	Abagii și pânzarii	1.400 taleri
6	Dulgherii	4.000 taleri	19	Tabacii	1.200 taleri
7	Brutarii	3.000 taleri	20	Surecci	1.190 taleri
8	Croitorii	3.000 taleri	21	Conduragii și cizmarii	1.100 taleri
9	Brașovenii	2.200 taleri	22	Făinarii	1.000 taleri
10	Cojocarii groși	1.800 taleri	23	Măcelarii	1.000 taleri
11	Grădinarii	1.760 taleri	24	Pescarii	1.000 taleri
12	Marchitanii	1.600 taleri	25	Simigii și bragagii	1.000 taleri
13	Cărățașii	1.500 taleri	26	Zarafii	1.000 taleri

Sub suma de la 1.000 până la 100 de taleri îi întâlnim între alții pe găitanari, potcovari, dogari și alți meseriași.

Pentru întregirea imaginii, din pătura de mijloc a orașului făceau parte și simbriașii (sau lefegii) cu funcții în administrația statului și a comunei. Tot aici trebuie să includem corpul didactic din școlile orașului, dascălii, cântăreții și mai ales preoțimea bucureșteană, o importantă categorie socială care nu poate fi neglijată.

Desfășurarea evenimentelor dovedește că cei mai persecutați de către armata de ocupație au fost negustorii bucureșteni, care, de altfel, le-au și opus o bună și organizată rezistență.

O hotărâre luată în 7 aprilie 1808 de învoire de deschidere de prăvălii „a veric ce fel de marfă” cu tot aspectul ei liberal, în condițiile politice date, a fost considerată o lovitură împotriva iznafurilor. V. A. Urechie comentând această măsură scria: „va să zică *cetatea corporațiunii* este dărâmată, va să zică, oricare străin poate dezlega marfa în București și o vinde în detaliu.”¹² Această dispoziție a fost revocată la scurt timp la protestele negustorilor bucureșteni. Încercarea de liberalizare a comerțului poate fi pusă în legătură și cu politica de imigrare în Țara Românească și cu precădere în București a populațiilor sud-slave, sârbi dar mai ales bulgari. Puternic încurajați de ocupanți, „apărați cu energie în contra fiscului românesc, noii coloniști prosperă grabnic...”¹³ Adevăratele țeluri ale acestei politici rusești (de slavizare ?) merita o cercetare aparte. Fapt este că toți sud-dunărenii s-au integrat pe deplin în societatea românească în decurs de una sau două generații.

Întreținerea armatei aflată în război presupune cheltuieli din ce în ce mai mari. Sumele necesare acestui scop urmau să fie suportate de locuitorii celor două țări românești, dar colectarea lor revenea din ce în ce mai grea. Aceasta va face ca

¹¹ Cojocaru, *Documente ...*, București, 1958, vol. I, p. 67.

¹² V. A. Urechia, *op. cit.*, p. 579.

¹³ *Idem*, p. 546.

rezistența românilor să cuprindă și personalități ale vieții publice. Astfel, când i se cere, în anul 1808, lui Ipsilanti să colecteze pentru armata rusă 80 de pungi de galbeni el refuză îndeplinirea acestui ordin considerându-l imposibil de realizat într-o țară jefuită de turci și ruși.¹⁴

Dealtfel, la sfârșitul anului 1807 și începutul anului 1808 populația începe să resimtă lipsurile. Consulul francez la București raporta la 11 ianuarie 1808: „Această țară este distrusă cu devăvârșire, ruinată și despopsulată... Numai este în țară nici fân, nici ovăz, de opt zile nu se mai găsește în piața Bucureștiului nici carne, nici pâine, nici lemne, nici verdețuri.“¹⁵ V. A. Urechie competează: La București absența hranei aduse „o cumplită pătimare de mare lipsă și distihie nepomenită“, cauzată de nenumăratele vămi și „rusfeturi ce dau unii la alții, dregători și zapcii“.¹⁶

Nevoia de banii îi obligă pe ocupanți să ceară noi evidențe pentru descoperirea de alte surse de taxe și impozite, acestea fiind, repetăm, adevăratul scop al numeroaselor conșcripții care se fac în acei ani. Se încearcă și executarea unor catagrafii cu sprijinul autorităților bisericești opunerea vlădicilor din ambele țări fiind evidentă. Faptul acesta aduce în februarie 1808 demisia (citește „măzilirea“) mitropolitului Moldovei Veniamin Costache¹⁷ pe motivul că a refuzat întocmirea unei catagrafii. Sinodul Rusiei numește la 27 martie 1807 în locul său un mitropolit exarh pentru Moldova și Țara Românească în persoana lui Gavril Bănulescu-Bodoni, fost mitropolit de Kiev. La 10 iulie 1808 Gavril Bănulescu este la București unde, în cele din urmă mitropolitul Dosoftei Filitti este și el demis în luna mai 1810 tot printr-un caz al Țarului. Printre motivele prezentate Divanului este și acela că n-a trimis catagrafia cerută a mănăstirilor, a bisericilor și a clerului.¹⁸ Apreciat ca reformator, Gavril Bănulescu prin măsurile pe care le-a luat în anul 1809 ca preoțimea „a nu se amesteca în lucrurile politice și ale lumii“ a încercat în realitate să izoleze clerul, conducătorii firești ai parohiilor de frământările care-l preocupau pe români în acei ani. Promisiunea pe care-o făcea Bănulescu de a-i scuti în schimb pe preoți de orice dare către stat nu aveau nici o valoare juridică, mitropolitul nefiind autoritatea care putea lua o astfel de măsură. Evenimentele în desfășurare au infirmat măsurile preconizate de exarhul rus care în realitate exprimau opinia ocupanților.

Rușii continuă să slăbească puterea economică a țărilor române. Asemănător cu o măsură similară din anii 1774–1775 și acum ei lansează în Principate monedă falsă turcească impunându-i un curs forțat. Ocupanții încercău să convingă că această emisiune avea circulație în Polonia și a fost colectată de ei acolo și adusă aici. Divanul Țării Românești se opune la această încercare de destabilizare a economiei, dar generalul Kusnicov reproșează această „cutezanță“ și îi obligă să primească această monedă. Dacă în Moldova au avut succes, în Muntenia și mai ales în București,

¹⁴ Amenințat că va fi predat turcilor, Ipsilanti fuge la St. Petersburg. Rușii numesc o administrație proprie, comună ambelor țări românești sub comanda generalului Prozorovschi. Pentru amănunte a se vedea A. D. Xenopol, *op. cit.*, vol. IX, p. 287.

¹⁵ A. D. Xenopol, *op. cit.*, vol. IX, p. 289, unde se trimite și la izvoarele folosite.

¹⁶ V. A. Urechia, *op. cit.*, vol. XI, p. 645.

¹⁷ Autoritățile rusești au interzis tipărirea și difuzarea cărților bisericești în limba română. Unul din motivele mazălirii marelui om de cultură care a fost mitropolitul Veniamin Costache a fost tocmai opunerea sa la această măsură.

¹⁸ N. Iorga, *Istoria bisericii românești și a vieții religioase a românilor*, București, 1909, vol. II, p. 225–226 Louis Roman, *L'origine du recensement de 1810–1811 effectué par les organes ecclésiastiques en Valachie et en Moldavie*, în culegerea de studii demografice „Populație și societate“, Cluj-Napoca, 1980, vol. IV, p. 93.

lucrurile s-au petrecut altfel. După relatarea lui Zilot Românul negustorii bucureșteni „cunoscându-o de față amăgire și sărăcie, turburându-se, cu toți au închis prăvăliile“. Această *grevă a negustorilor* desfășurată în luna mai 1808 i-a luat pe ruși pe neașteptate. După cum relatează cronică, însuși generalul Miloradovici a fost nevoit să meargă în oraș și „striga în gura mare către târgoveți a deschide târgul și cu jurământ îi încredința că va zăticni urmarea acestei monede. Moneda falsă a fost retrasă în cele din urmă nu înainte de a crea un haos monetar negustorii preferând monedele de aur străine, a căror curs a crescut simțitor.¹⁹

În anul 1809 mitropolitul exarh cere întocmirea în toate eparhiile a unui „catastih“ al tuturor mănăstirilor, schiturilor, a bisericilor și a întregului cler indiferent de rangul lor. Gavril Bănulescu simte opunerea ce i se face prin temporizarea lucrării de către Biserica din Țara Românească și de aceea el revine și în ianuarie 1810 insistând a se face catagrafia solicitată.²⁰

1810 este cu totul nefast bucureștenilor. Anul debutează în primăvară cu o epidemie de „langoare“, urmează o perioadă de foamente a cărei apogeu este în anul 1811. În același timp din proviziile puține ale orașului trebuiau să fie hrăniți și sud-dunărenii așezați de ruși în oraș. Toate necazurile erau puse pe seama „stelei cu coadă“ care s-au arătat pe cerul Europei, cometa fiind văzută și pe boltă cerească a Bucureștiului.

Lipsurile și dările impuse negustorilor crează o nouă criză economică. Prețurile cresc. Astfel - așa cum le-a comentat cronicarul Dobrescu – „au ajuns ocaua de pâine 22 parale, ocaua de jimble 32 parale, ocaua de mălai 20 parale, ocaua de morun 2 lei și 20 parale, ocaua de crap 60 de parale, [pește] cel mărunț 40 de parale, ocaua de undelemn 5 taleri, curcanul 8 lei, găina 3 lei, oul 5 parale, chila de grâu 125 lei, carul de lemne 12 lei“. Concluzia cronicarului: „Foarte cu greu au fost creștinilor întru acest an“. ²¹

„Valahia – scrie în observator a celor ce se petreceau în țara, Ledoulx, - este în starea cea mai de plâns“. Contribuțiile pentru armată sunt împărțite față de cea care era sub „gospodari“. Țăranii se refugiază peste Dunăre. „Valahia va fi o țară ruinată dacă această stare de lucruri ține încă un an“. Iată pentru ce „sărmanii români doreau să vadă cât mai curând armatele rusești departe de nenorocita lor țară“. ²²

Conflictul latent al autorităților rusești cu negustorimea bucureșteană se acutizează din nou din pricina taxelor excesive care li se pretindeau, în condițiile economice grele ale anului 1810. În 23 septembrie 1810 „cârciumarii“, din București, în semn de protest, închid iarăși prăvăliile lor. Spre deosebire de felul cum a fost rezolvat incidentul similar din anul 1808, de data aceasta autoritățile folosesc armata împotriva „cârciumarilor“. Localurile sunt „pecetluite“, iar patronii care refuză plata sunt arestați. Rapoartele autorităților din acele zile reflectă dramatismul situației: „din cârciumii - se scrie într-un astfel de document - am ridicat până acum la Spătărie peste 70, și se află de atâta vreme închiși la gros și nici într-un chip nu se înduplecă a plăti banii ce sunt orânduși din poruncă a da. Iar unii din sudiți se împotrivesc orândușilor zapcii, cu înjurături și lovituri, de se întâmplă gâlcevuri, rupându-le și hainele“. Iar „fiindcă se află și atâția cârciumari închiși precum mai sus se arată și astăzi este a se mai aduce și alții și locul unde a mai pune nu este, căci tot aridicându-i și ei

¹⁹ Zilot Românul, Înainte de Tudor Vladimirescu 1800–1821, ultima cronică română din epoca Fanariotă reproducă după manuscrisurile din Arhivele Statului din București cu o introducere de B.P. Hașdeu, Buc., 1884, a se vedea și V. A. Urechia, *op. cit.*, vol. IX, p. 579.

²⁰ Louis Roman, *op. cit.*, p. 95, unde se face și trimiterea la izvoarele folosite.

²¹ Ion Dobrescu, *op. cit.*, p. 336–337.

²² A. D. Xenopol, *op. cit.*, vol. IX, p. 290.

nefăcând vreo urmare de plată urmează a se strânge la închisoare peste 650 de inși și fiindcă loc nu mai am unde ai mai pune va orându-i slăvitul Divan un loc deosebit pentru acești cârciumari ca să se închidă“. Peste opt zile, în 30 septembrie Divanul comunica Spătăric ca acei cârciumari care nu încap la închisoare „să orânduiască a se închide la mitocul sfintei Episcopii de Râmnic“. ²³

Așadar, 650 de negustori, adică 18% din cei 3.525 recenzați în decembrie 1807 sunt închiși și opun o existență dărză. Se pare că în cele din urmă „cârciumarii“ cedează plătind ceea ce li se cere.

Faptele se repetă în august 1811. Din același motiv, refuzul de a plăti dările impuse, prăvăliile din București sunt închise vreme de șase zile. În București are loc o manifestație a 800 de negustori „în contra stoarcerilor rusești“, eveniment memorabil pentru un oraș cu cca. 30.000 de locuitori. Ei se prezintă la marele vistier „amenințându-l cu mare îndrăzneală“. Urmează represaliile. În noaptea de 21 august 1811 rușii „încarcă“ o parte din negustori în căruțe de postă și îi scot afară din București. În oraș se crează panică pentru că se răspândise zvonul că cei arestați au fost deportați în Siberia. Șantajul reușește pentru că și de data aceasta negustorii se văd nevoiți să plătească de teama deportării. ²⁴

În fața permanențelor vexațiuni și jafuri ale armatei rusești Divanul ia atitudine și se plânge de câteva ori comandanților ruși. Istoria a înregistrat răspunsurile lor care oglindesc mentalitatea ocupantului. Astfel, în urma tulburărilor din toamna anului 1810 la protestul Divanului Țării Românești, generalul Arcadi Suvorov, fiul celebrului mareșal Suvorov (mort în 1800), răspunde cinic: „Trupele mele fac bine ce fac, eu le-am învoit“. ²⁵ Generalul Kutuzov - primit în București în decembrie 1811 cu onoruri militare de către armata ce urma să o comande - a dat un răspuns care întrece pe cel al precedentului său: Românii „li se vor lăsa numai ochii spre a plânge“. ²⁶

După cum se știe războiul se încheie prin oneroasa pace de la București din 16/28 mai 1812, rușii retrăgându-se parțial din țările romane pentru că vor rămâne în Basarabia. Pentru București plecarea armatei a fost o ușurare deosebită. „S-au ridicat toți și n-au mai rămas nimini din muscali în București. Și să deșartă locurile Țării Românești de atâta greutate de oști și începură a vorbi de pace și să liniștiră de toate greutățile norodului. Până aicea“. Aceasta este concluzia lui Ion Dobrescu, martor al tuturor grozăviile petrecute în cei șase ani de ocupație rusească în București.

A page in the history of the bourgeoisie of Bucharest (1807–1812)

The study presents the tribulations the citizens of Bucharest had to go through, during the military Russian occupation between 1807–1812. For better despoiling the population, especially the merchants and artisans, the military authorities asked some censuses to be made, among which those of the publicans and artisans represent important sources for the analysis of the Romanian bourgeoisie. It was observed that, out of 32,185 adult inhabitants, 6,570 were free businessmen, that is 20.41% from the adult population of the town.

These proved to be strongest opponents to the occupation; the paper regards their strikes and even the human confrontations.

²³ V. A. Urechia, *op. cit.*, t. II, p. 259.

²⁴ A. D. Xenopol, *op. cit.*, vol. IX, p. 291.

²⁵ *Idem*, p. 290. Arckadie Suvorov a murit înecat în apa Buzăului răsturnându-se cu trăsura în care călătorea. Ceilalți ocupații s-au salvat, iar el nu, pentru că - scrie cronicarul Dobrescu - era „mare la trup și cam îngreunat de bere“.

²⁶ *Idem*, p. 294.